

ISSN 2411–6602 (Online)

ISSN 1607–2855 (Print)

Том 12 • № 2 • 2016 С. 195 – 197

УДК 332.12:658.7

Використання супутникових систем навігації для моніторингу транспорту

О.Є. Ніколаєнко^{1*}, Є.П. Шугалій²

¹Національний авіаційний університет, м. Київ

²Українська військово-медична академія, м. Київ

Приведено принцип роботи і склад типової системи моніторингу транспорту з використанням супутникових систем навігації. Розглянуті основні тенденції розвитку систем супутникового моніторингу транспорту.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СПУТНИКОВЫХ СИСТЕМ НАВИГАЦИИ ДЛЯ МОНИТОРИНГА ТРАНСПОРТА, Николаенко А.Е., Шугалий Е.П. — Приведены принцип работы и состав типовой системы мониторинга транспорта с использованием спутниковых систем навигации. Рассмотрены основные тенденции развития систем спутникового мониторинга транспорта.

USE OF SATELLITE NAVIGATION SYSTEMS FOR TRANSPORT MONITORING, Nikolaenko A.E., Shugaley E.P. — Principles of operation and structure of a typical transport monitoring system with using satellite navigation systems were adduced. The main trends in the development satellite monitoring of transport systems were viewed.

Ключевые слова: спутниковая система навигации; мониторинг транспорта.

Key words: satellite navigation; transport monitoring.

1. СИСТЕМИ СУПУТНИКОВОГО МОНІТОРИНГУ ТРАНСПОРТУ

У теперішній час широке поширення отримали системи супутникового моніторингу автомобільного транспорту, які передбачають використання технологій GPS, GSM, GPRS. В автомобілі влаштовується спеціальний пристрій, що складається з GPS-приймача і SIM-карти оператора мобільного зв'язку. GPS-приймач отримує координати з супутника, за допомогою GPRS або SMS вони передаються по GSM каналам на сервер, де заносяться на карту. На комп'ютері оператора встановлюється програмне ПІС-забезпечення, за допомогою якого відображається карта з розміщеною на ній інформацією про місце розташування транспортного засобу [1, 2]. Установлені в автомобілі пристрої живляться енергією від бортової мережі, а також можуть працювати автономно. У деяких випадках передбачається підключення даного пристрою до органів керування, що дозволяє, наприклад, дистанційно заглушити двигун при виході автомобіля із припустимого коридору.

Супутниковий моніторинг транспорту — система моніторингу рухомих об'єктів, побудована на основі систем супутникової навігації, обладнання, технологій стільникового й/або радіозв'язку, і ПІС (цифрові карти, бази даних, спеціалізоване ПЗ). Супутниковий моніторинг транспорту використовується для вирішення завдань транспортної логістики в системах керування перевезеннями та автоматизованих системах керування автопарком [3].

Принцип роботи полягає у відстеженні та аналізі просторових і часових координат транспортного засобу.

На транспортному засобі встановлюється мобільний модуль, що складається з наступних частин:

- приймач супутникових сигналів;
- модуль зберігання координатних даних;
- модуль передачі координатних даних.

Програмне забезпечення мобільного модуля отримує координатні дані від приймача сигналів, записує їх у модуль зберігання і, по можливості, передає за допомогою модуля передачі.

Модуль передачі дозволяє передавати дані, використовуючи бездротові мережі операторів мобільного зв'язку. Отримані дані аналізуються й видаються диспетчерові в текстовому виді або з використанням картографічної інформації.

Мобільний модуль може бути побудований на основі приймачів супутникового сигналу, що працюють у стандартах GPS або ГЛОНАСС [4, 5].

* Ніколаєнко Олександр Євгенович; ✉ n-a@mail.ru

2. ТЕХНІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ТИПОВОЇ СИСТЕМИ СУПУТНИКОВОГО МОНІТОРИНГУ ТРАНСПОРТУ

Система супутникового моніторингу транспорту включає наступні компоненти:

- транспортний засіб, обладнаний GPS або ГЛОНАСС контролером або трекером, який одержує дані від супутників і передає їх на серверний центр моніторингу за допомогою GSM-зв'язку;
- серверний центр із забезпеченням для приймання, зберігання, обробки та аналізу даних;
- комп'ютер диспетчера з програмним ГІС-забезпеченням, що здійснює моніторинг автомобілів за допомогою цифрової карти.

Системи супутникового моніторингу транспорту вирішують наступні завдання [6]:

- *моніторинг* транспорту, який включає визначення координат місця розташування транспортного засобу, його напрямку, швидкості руху та інших параметрів: витрата палива, температура в рефрижераторі та ін. Системи супутникового моніторингу транспорту допомагають водієві в навігації при пересуванні в незнайомих районах;
- *контроль дотримання графіка руху* — облік пересування транспортних засобів, автоматичний облік доставки вантажів у задані точки та ін.;
- *збір статистики і оптимізація маршрутів* — аналіз пройдених маршрутів, швидкісного режиму, витрати палива та ін. транспортних засобів з метою визначення кращих маршрутів;
- *забезпечення безпеки* — можливість визначення місця розташування допомагає виявити викрадений автомобіль. У випадку аварії система супутникового моніторингу допомагає передати сигнал про нещасний випадок в служби порятунку.

3. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМ СУПУТНИКОВОГО МОНІТОРИНГУ ТРАНСПОРТУ

Залежно від застосовуваних технічних рішень можна виділити п'ять поколінь систем супутникового моніторингу транспорту.

Системи першого покоління. Найперші системи були оффлайновими, тобто не дозволяли здійснювати моніторинг у реальному часі. GPS-трекер записував усі дані в пам'ять і передавав їх на сервер після прибуття транспортного засобу на базу через провідний або бездротовий інтерфейс. Така схема дозволяла контролювати маршрут автомобіля тільки постфактум і не здатна допомогти, наприклад, при викраденні автомобіля.

Системи другого покоління. Для організації зв'язку між GPS-терміналами і сервером використовувалися SMS. На сервер установлювалися один або кілька модулів стільникового зв'язку, що дозволяють приймати SMS або дзвінки з даними. Подібні системи відрізнялися більшим періодом часу між передачами даних місця розташування і режимами одержання даних по запиті. З масовим поширенням мобільного Інтернету системи другого покоління практично вимерли.

Системи третього покоління. У якості транспортної мережі використовуються GPRS, що дозволяє знизити витрати на передачу даних місця розташування і будувати системи відображення всіх об'єктів у режимі реального часу. У таких системах сервер встановлюється безпосередньо в клієнта в локальній мережі офісу, що забезпечує кращу оперативність і захищеність даних, проте вимагає регулярної підтримки сервера від клієнта. Обслуговування сервера вимагає певної кваліфікації обслуговуючого персоналу зі сторони клієнта. На робочі місця користувачів установлюється спеціалізоване програмне забезпечення. У деяких системах допускається оренда ресурсів сервера, надаваних постачальником послуг моніторингу.

Системи четвертого покоління. Також як і системи третього покоління, використовують один з механізмів мобільного Інтернету у якості транспортної системи, але відрізняються від третього централізацією серверного забезпечення в постачальника послуги і використанням web-технологій. У цьому випадку сервер розміщується в компанії-постачальника, його потужності діляться між багатьма клієнтами, а захищений доступ до даних здійснюється через застосування web-додатків з будь-якого комп'ютера, підключеного до Інтернету. Враховуючи, що один сервер здатний працювати одночасно з тисячами об'єктів, значно знижується вартість впровадження і обслуговування системи. Одночасно може бути забезпечена більш висока надійність зберігання даних, тому що компанії-оператори здатні побудувати сервер на базі якісного обладнання з багаторазовим резервуванням, утримувати штат технічних фахівців для цілодобового обслуговування. Недоліком систем четвертого покоління є повна централізація. Хоча імовірність апаратного збою або настання форс-мажорних обставин у таких системах вкрай низка, зате наслідки збою можуть стати досить дорогими, і клієнтові складно оцінити наслідки витоку інформації через технічні служби оператора.

Системи п'ятого покоління являють собою глобальний розвиток і централізацію систем попереднього покоління в логічно єдиний, розподілений центр моніторингу, що працює за принципом хмарних технологій. У такому варіанті дані GPS і ГЛОНАСС пристроїв, що збираються комунікаційними серверами, зосереджуються в логічно об'єднаний сервер бази даних і далі розподіляються між проміжними

серверами, які забезпечують взаємодію з користувачем. При такій архітектурі системи користувачі з різних регіонів, країн і навіть континентів отримують інформацію від найближчого регіонального центру з мінімальною затримкою, одержуючи від оператора програмне забезпечення як послугу. Деякі платформи для супутникового моніторингу транспорту і керування їм дозволяють не тільки використовувати стандартний інтерфейс, але і персоналізувати робоче місце під себе; тим самим завдяки концепції хмарних обчислень клієнт одержує робочі місця як послугу. Впровадження подібних систем дає можливість глобального керування транспортними потоками в реальному часі, а користувачі можуть заощаджувати час, ресурси і оптимально планувати маршрути.

4. ВИСНОВКИ

Використання супутникових систем навігації дозволяє вирішити низку завдань транспортної логістики в системах керування перевезеннями та автоматизованих системах керування автопарком, а саме моніторинг транспорту, який включає визначення координат місця розташування, напрямку, швидкості руху та інших параметрів, контроль дотримання графіка руху транспортних засобів, збір статистики пройдених маршрутів та їх оптимізацію, забезпечення безпеки у випадку аварії.

1. *Левковець П.Р., Ткаченко А.М., Ігнатенко О.С., Зайончик Л.Г., Статник І.М., Дмитриченко М.Ф.* Транспортні технології в системах логістики: Підручник. — К: Інформавтодор, 2007. — 676 с.
2. *Власов В.М.* Информационные технологии на автомобильном транспорте. — М.: Наука, 2006. — 283 с.
3. *Ніколаєнко О.Є., Шугалій О.О.* Використання геоінформаційних технологій в задачах транспортної логістики // Вісник Астрономічної школи. — 2013. — **9**, № 1. — С.48–50.
4. *Соловьев Ю.А.* Системы спутниковой навигации. — М.: Эко-Трендз, 2000. — 270 с.
5. *Серapiнас Б.Б.* Глобальные системы позиционирования. — М.: ИКФ “Каталог”, 2002. — 106 с.
6. *Ніколаєнко О.Є., Шугалій О.О.* Формування оптимальних маршрутів в задачах транспортної логістики з використання геоінформаційних технологій // Вісник Астрономічної школи. — 2014. — **10**, № 2. — С.141–144.

Надійшла до редакції 9.10.2016

Прийнята до друку 21.12.2016